

OPAS LASTEN JA NUORTEN TUNNE- JA VUOROVAIKUTUSTAITOJEN VAHVISTAMISEEN JA TOIMINTAMALLI KIUSAAMISEN JA HÄIRINNÄN EHKÄISYYN

Kati Heikkilä, opetuspäällikkö, Sastamala

Oppaan laatiminen

- Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman LAPEn aikana yhteistyössä koostettu opas tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen varhaiskasvatuksessa, koulussa ja eri harrastetoiminnoissa sekä malleja kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen.
- Koottu varhaiskasvatuksen ja koulu, oppilaitos ja vapaa-ajan kehittämissryhmien yhteisellä työllä, johon ovat lisämausteita tuoneet muutamat työryhmien ulkopuoliset ammattilaiset (esim. MML, Mielenterveysseura)
- Opas koostuu kolmesta osiosta:
 1. Arviointi
 2. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
 3. Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy ja niihin puuttuminen
- <https://lapepirkanmaa.fi/materiaalipankki/>

Tavoitteet

- Tarjolla paljon erilaisia materiaaleja ja malleja tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen, osa maksullisia
- Työntekijöillä erilaiset valmiudet taitojen opettamiseen
- OPS:n sisällöt ja tavoitteet aiheesta väljiä

...harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunteita ja taitojaan.

- Kaivattiin ns. minimi-mallia ja ilmaista materiaalia sekä asian jäsentelyä
- Perusrunko taitojen opettamiselle ja siihen toteuttamisen ideoita sekä vinkkejä lisämateriaalista
- Jatkumo varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle

Oppaan sisältöä

- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen arviointi (varhaiskasvatus), henkilöstön itsearviointiin työkalu
- Varhaiskasvatuksen tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen ja kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
- Ohjeita ristiriitatilanteissa toimimiseen
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen kouluissa
- Turvataidot
- Tunne- ja kaveritaitoja yläkouluun-opas (Mielenterveysseura)
- Kiusaamisen käsittelyn toimintamalli (prosessikuvaukset erikseen huoltajalle, oppilaalle ja henkilöstölle)
- Toinen aste: Mihin opittuja taitoja tarvitaan?

Oppaan käyttöönotto

- Kuntakohtainen jalkauttaminen
- Esim. 1vvt/tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen
- Henkilöstön kouluttaminen
- Materiaalia voi kopioida ja muokata
- Valmiita liitteitä ja pohjia sekä linkkejä

TUNNETAIDOT

TUNTEET

Tunnistaminen

(itsessä ja toisissa)

Nimeäminen

Ilmaiseminen

Säätely ja itsehillintä

ITSETUNTEMUS

Vahvuudet

Omat
kehittämistarpeet

Itsensä
arvostaminen

RAUHOITTUMINEN JA LÄSNÄOLO

Rauhoittuminen

Läsnäolo

VUOROVAIKUTUSTAITOT

KAVERITAITOT

Kuunteleminen

Keskusteleminen

Kysyminen

Avun pyytäminen

Leikkiin mukaan
meneminen ja
mukaan ottaminen

Positiivisen
palautteen
antaminen

Jakaminen

Empatiataidot

KAYTOSTAVAT

Tervehtiminen

Kiittäminen

Anteeksi pyytäminen

Anteeksi antaminen

Ohjeen
noudattaminen

Ryhmässä
toimiminen

RIITELYN TAITOT

Neuvottelutaidot

Ristiriitatilanteissa
toimiminen

Riidan
ennaltaehkäisy

Riidan
ratkaisemisen keinot

Rauhoittuminen ja
itsehillintä

TURVATAIDOT

Erilaiset kosketukset

Punaisen ja vihreän
valon kosketukset

Oma tila

Omat rajat

Ei-sanan käyttö ja
jämäkkyystaidot

Tunne- ja vuorovaikutustaidon opettaminen ja ohjaaminen:

1. Keskustele opetettavasta taidosta, sen merkityksestä ja hyödyllisyydestä.
2. Havainnollista ja selitä taitoa. Opetä tunnistamaan oikeat ja väärät toimintatavat.
3. Harjoituta taitoa lavastetuissa tilanteissa roolileikin tai draaman avulla.
4. Vahvista taitoa lapsen luonnollisessa sosiaalisessa toimintaympäristössä.

Keskustele
opetettavasta
taidosta, sen
merkityksestä ja
hyödyllisyydestä .

Havainnollista ja
selitä taitoa. Opetä
tunnistamaan oikeat
ja väärät
toimintatavat.

Harjoita taitoa
lavastetuissa
tilanteissa roolileikin
tai draaman avulla.

Vahvista taitoa
lapsen luonnollisessa
sosiaalisessa
toimintaympäristössä

Jaana Hintikka. Tunnetaitojen opettaminen Aggression portaat –opetusohjelman avulla. Opettajan käsikirja. Turku: JK-Koulutuspalvelut Oy 2018, s.27.

Kiitos!

Kati Heikkilä, Sastamalan perusopetus

kati.heikkila@sastamala.fi

040648 2240

